

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ
МИТРОВИЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 06.06.2024.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију 29.05.2024. год Одлуком бр. 836 Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, образована је комисија за оцену подобности докторанта "Социолошка обележја фриленсера као дигиталних предузетника у Србији".</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, назив факултета (установе) у којој је члан комисије запослен:</p> <ol style="list-style-type: none">др Марица Шљукић, ванредни професор Филозофског факултета у Новом Саду, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија (председник)др Бранислава Вучковић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија (члан),др Снежана Попић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија (члан),др Оливера Марковић-Савић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија (ментор),др Јасмина Петровић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Нишу, научна област Социолошке науке, ужа научна област Социологија (ментор).
II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
<p>Дуња Величковић је рођена 14.07.1992. године у Нишу. Основну и средњу школу завршила је у Нишу. ОАС Социологије уписала је 2011. и завршила 2015. године на Филозофском факултету, Универзитета у Нишу са просеком 9,30. МАС Социологије уписала је 2016. и завршила 2019. године на Филозофском факултету у Нишу са просеком 8,71. ДАС Социологије уписала је 2021. године на Филозофском факултету, Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици и има просек 9,67. Тренутно је запошљена као истраживач-приправник у Иновационом центру Универзитета у Нишу и као асистент кореографа у балетском студију Академија. Члан је истраживачког тима на пројекту Иновационог центра Универзитета у Нишу (број пројекта 451-03-9/2021-14/200371) од 2020. године. Укључена је и као истраживач на пројекту Огранка САНУ Универзитета у Нишу под називом <i>Становништво југоисточне Србије: демографска репродукција и социо- културна динамика</i> од 2023.године.</p>
III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
<ol style="list-style-type: none">Величковић, Д.(2024). Интернет генерација као актер дигиталне економије и умреженог друштва са посебним освртом на фриленсере, <i>Балканске синтезе број 1</i>, 49-62. ISSN 2406-1190Кодрић, М., Величковић, Д., Рајић, М., (2024). Редизајн производа и процеса, У: Живковић, Д., Рајић, М., Станковић, З., (уредници), <i>Напредно предузетништво</i>, 119-142. Ниш: Иновациони центар Универзитета у Нишу. ISBN: 978-86-81840-01-6/ COBISS.SR-ID 135399433

3. Величковић, Д. (2023). Улога културе мира, етничке толеранције и мултикултурализма у образовању и васпитању нових генерација, *Национални интерес број 1/2023*, 65-81. ISSN 1820-4996
4. Митровић, Д., Величковић, Д., Митровић, Д. (2023). Улога елите знања у развоју трансграничне сарадње и културе мира на Балкану, *Српска политичка мисао* бр 2/2023, 185-200. ISSN 0354-5989
5. Митровић, Д., Величковић, Д.(2023). Значај студија дијаспоре за очување културног идентитета срба у расејању и јачање везе са матицом, У: Митровић Љ., Продовић, Милојковић, Б. (прир.), *Зборник: Социо-културни аспекти демографске репродукције у Југоисточној Србији и могућности изградње пронаталитетске стратегије: узроци мобилности људског/образовног капитала и последице по садашњи и будући развој југоисточне Србије*, 211-217. Ниш: Универзитет у Нишу, Филозофски факултет; Огранак САНУ у Нишу. ISBN 978-86-7379-639-0
6. Митровић, Љ., Величковић, Д.(2023). Болоњска реформа и негативне последице маргинализације васпитне функције у образовању на развијање културног идентитета личности, *Зборник сажетака Национална конференција са међународним учешћем – Улога васпитања и образовања у очувању националног идентитета*, 329-341. Лепосавић: Учитељски факултет у Призрену – Лепосавићу. ISBN 978-86-84143-64-0
7. Mitrović, Lj., Veličković, D. (2023). Đorđe Tasić on sociology as a science and the mission of the journal *Sociološki pregled / Sociological review in the period 1938-2020*, In: Miladinović, S., University of Belgrade – Faculty of Organizational Sciences, Vuković, A., (Ed.) *In honor of professor Đorđe Tasić: Life, works and echoes*, 34-46. Belgrade: Serbian Sociological Association. ISBN 978-86-81319-22-2/ COBISS.SR-ID 126882825
8. Митровић, Љ., Митровић, Д. Величковић, Д. (2022). Глобализација, сеоба елита знања и нове колоније дијаспоре, У: Перић, Касељ, М., (уредник), *Зборник радова „Миграције, економија, култура и политика“*, 172-188. Загреб: Институт за миграције и народности, Хрватска академија знаности и умјетности – Разред за природне знаности. ISSN:1333-2546 ISBN 978-953-6028-56-6
9. Величковић, Д. (2022). Дијалог и конвергенција актера религијског плурализма или сукоб цивилизација, *Социолошки годишњак* 17/2022, 77-86. ISSN 1840-1538
10. Mitrović, Lj., Mitrović, D., Veličković, D. (2022). The global “fugue of death” and the morbid tartuffian games of the pharmaceutical mafia (Socio-anthropological marginalia and the causes and consequences of the Covid-19 pandemic for the contemporary man and society), *Second congress: The capital of knowledge* 63, 29, <https://www.hcs.gr/issues/vol-63-no-1-2022-ianouarios-martios-2022-2nd-international-congress-european-association-of-professors-emeriti-the-capital-of-knowledge/>
11. Величковић, Д.(2021). Бурдијеова теорија о улози културног и образовног капитала и симболичке моћи у производњи неједнакости, *Годишњак педагошког факултета у Врању број 1/2021*, 49-59. ISSN: 2466-3905/ 1820-3396/ ISBN: 221686284/ COBISS.SR-ID – 221686284
12. Митровић, Љ., Величковић, Д. (2021). Глобализацијски аспекти узрока и последица пандемије Covid-a 19 и неопходност глобалне солидарности, У: Арсић, З., (уредник), *Психологија катастрофа, ванредно стање и њихов ефекат на здравље.*, 95-113. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици. ISSN: 978-86-6349-160-1/ UDK: 616.98:578.834]: 316.613.4(100)"2019/..."316.323.64/ COBISS.SR-ID – 40674313
13. Митровић, Д. Величковић, Д. (2018). Бела куга као социо-културни феномен у источној Србији, У: Митровић, Љ., (прир.), *Становништво југоисточне Србије*, књига 8, 241-245. ISBN 978-86-7025-789-4
14. Величковић, Д. (2016). Од “пролетаријата изван домовине” ка интелектуалном пролетеријату у глобалном добу, У: Митровић, Љ., (прир.), *Становништво југоисточне Србије*, књига 5, 18-26. ISBN 978-86-7379-414-3
15. Митровић, Љ., Величковић, Д. (2015). Неолиберализам, неједнакости и социјални сукоби, *Годишњак Учитељског факултета у Врању*, књига 6, 203-212. УДК 329.12:316.324, 316.482.3:364.662
16. Mitrović, Lj., Veličković, D.(2014). The influence of inequality in global and regional development on migration processes and the phenomenon expansion of refugees in the contemporary world, In: *Bozov, V. (ed.), Thematic collective book New challenges to the Balkan security*, vol. 1, 114-126. Veliko Trnovo: Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo. ISBN 9789542968894
17. Величковић, Д. (2014). Значај социолошких истраживања за развој културног туризма, У: Колеџ за туризам, (прир.), *Зборник радова са V међународног симпозијума о туризму*, 142-145. Благоевград: Пирински књижевни лист.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, Комисија сматра да кандидат Дуња З. Величковић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА: На основу Одлуке бр. 836 од 29.05.2024. године за равноправне менторе су предложени др Оливера Марковић-Савић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Катедра за социологију, ужа научна област Социологија и др Јасмина Петровић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Нишу, Катедра за Социологију, ужа научна област Социологија.

За ментора је предложен/а др Оливера Марковић Савић, редовни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици, Катедра за Социологију

Библиографија ментора са најмање 5 (пет) јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација. Прилажемо део референци које квалификују ментора за менторство у ужој научној области Социологија:

1. Марковић-Савић, О., Бакић-Мирић, Н. (2022) Друштвене и индивидуалне претпоставке за интеркултурну комуникацију. *Социолошки преглед*, 56(1), 189-209. <https://doi.org/10.5937/socpreg56-36121> (M23)
2. Марковић-Савић, О. (2020) Криза и организацијска контрола – пандемија COVID-19 болести и моћ надзирања. *Социолошки преглед*, 54(3), 647-669. <https://doi.org/10.5937/socpreg54-27977> (M24)
3. Марковић-Савић О. (2018) Ратни ветерани: перцепција институционалне подршке. Српска политичка мисао, бр. 2/2018. DOI: <https://doi.org/10.22182/spm.6022018.10> стр. 177-193. (M24)
4. Петровић Ј., Марковић-Савић О. (2018) О друштвеним неједнакостима на страницама социолошког прегледа у периоду самоуправног социјализма. *Социолошки преглед* бр. 1. <https://doi.org/10.5937/socpreg52-16826> (M24)
5. Марковић-Савић, О. (2023) Маргинализација ратних ветерана. *Политичка ревија*, 75(1), стр. 237-257. <https://doi.org/10.5937/polrev75-43194> (M51)
6. Марковић-Савић, О. (2015). The War Veteran Identity. *Зборник радова филозофског факултета у Приштини*, стр. 275-290. (M51)
7. Марковић-Савић О. (2014). Предузетничке инклинације жена са села. *Зборник радова филозофског факултета у Приштини*, стр. 87 -106. (M51)
8. Оливера Марковић-Савић (2013). Радни статус жена са села северног Косова и Метохије, *Зборник радова филозофског факултета у Приштини*, стр. 321 -338. (M51)

За ментора је предложен/а др Јасмина Петровић, редовни професор, Филозофског факултета у Нишу, Катедра за социологију. Прилажемо део референци које квалификују ментора за менторство у ужој научној области Социологија:

1. Milojević, V., D., Petrović, J., S. (2023). Migration intentions of university students in Serbia: Escape from social problems and or dream of professional accomplishment. In: Mantarova A, editor. *Risk prevention and management*, pp. 180–198.. Sofia: Avangarda Prima; (M13)
2. Milojević, V., Petrović, J. (2020). Ecological culture and sustainable development. In: Anna Mantarova (Ed.), *Sustainable development: inter and intragenerational aspects*, pp. 102–124. Sofia: Avangard Prima. ISBN 978-619-239-464-6. (M13)
3. Шувакович, У., Петрович, Я. (2019). Доступность высшего образования в ситуации постсоциалистического перехода. У: В. В. Семенова и др., *Социальная мобильность в*

усложняющемся обществе: объективные и субъективные аспекты, 275-288. Москва: Федеральный научно-исследовательский социологический центр Российской академии наук Институт социологии. ISBN 978-5-89697-307-2 <https://www.isras.ru/publ.html?id=7128> (M13)

4. Valjarevic, A., Petrovic, J., Markovic-Savic, O., Filipovic, D., Ristic, D., Radovanovic, D., Azdejkovic, M. (2020). Roma Inner Migration Tradition Between Social Inclusion and the Protection of Natural Resources. *SAGE Open* 10 (2): 1–10. <https://doi.org/10.1177/2158244020919486> (M23)
5. Šuvakovic, U., V., Petrović, J., S., Pavlović, M., D. (2019). One hundred and thirty years from birth of medical lieutenant colonel and academician Kosta Todorović: Warrior, physician, scientist... humanist. *Vojnosanitetski pregled*, 76(6): 653-660. <https://doi.org/10.2298/VSP170723137S> (M23)
6. Павловић, Н., Петровић, Ј. (2020). Поверење и субјективна добробит у Србији за време пандемије: резултати истраживања. *Социолошки преглед* LIV 3/2020 "Друштво и COVID-19", 560–582. doi: 10.5937/socpreg54-27816 (M24)
7. Петровић, Ј., Павловић, Н. (2020). Карактеристике студије случаја и могућности примене у истраживањима маргиналних група. *Култура* 166, 222–239. DOI 10.5937/kultura2066222P (M51)
8. Petrović, J. (2019). Language practices of the Romani community in Serbia: Inclusion or response to the stigma? *RUDN Journal of Sociology*, 19 (2): 212-222. DOI: <http://dx.doi.org/10.22363/2313-2272-2019-19-2-212-221> (M51)

Комисија сматра да Оливера Марковић-Савић и др Јасмина петровић испуњавају све услове за менторе ове докторске дисертације за област Социолошке науке, ужа научна област Социологија.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. Формулације назива дисертације

Комисија закључује да је радни назив дисертације *Социолошка обележеја фриленсера као дигиталних предузетника у Србији* прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. Предмета (проблема) истраживања

Опис теме: Предмет истраживања докторске дисертације јесу нове форме запошљавања повезане са глобалним процесима дигитализације и социолошки релевантне карактеристике једне групе запосленика – фриленсера – који на нов начин обављају своју професију користећи различите платформе на светској мрежи. На теоријском нивоу из различитих теоријских визура биће размотрен контекст који доводи до иновација и промена у области рада и запошљавања у информатичкој ери, те до екстремно нарастајуће популације која обавља послове изван стандарда традиционалног поимања запослења, радног времена, радног окружења, радних односа итд. Подсетимо, подаци Светске Банке (World Bank, енг.) и Међународне организације рада (International Labour Organization, енг.) упућују на то да у сектору samozaposlenih радника ради преко милијарде и по људи – што чини чак 46,5% радне снаге, при чему се процењује да ће у неким земљама (САД, на пример) ова популација чинити 60% запосленика до краја текуће декаде. Према подацима глобалног фриленсерског тржишта на интернету пре око пола деценије, Србија се налазила на 11. месту у свету по броју фриленсера, а на првом месту кад је реч о фриленс ангажованих по глави становника (Ардаренко, 2021, 24). Будући да је у питању тако распрострањен друштвени феномен на глобалном нивоу, па и у Србији, који има тенденцију брзог ширења, при том и недовољно концептуално протумачен и објашњен, намера је кандидаткиње да из социолошке перспективе размотри релевантне концепте (информациони развој, умрежено друштво, образовни капитал итд) неопходне за социолошко разумевање друштвене улоге и друштвеног положаја дигиталних запосленика у Србији. Поред концептуалног и теоријског промишљања феномена фриленс запошљавања, планирано је и експлоративно емпиријско истраживање најважнијих социодемографских

карактеристика фриленсера у Србији, особености њиховог радног статуса и перцепције властитог радног положаја, те стечена искуства у тој врсти запослења, као и деск анализа регулативе која уређује ову област, будући да се у Србији касни са регулативом у области заштите права дигиталних радника.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложености, актуелношћу и значајем у ужој научној области Социологија, завређује одобрење теме дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 122 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

1. Aksoy, C.G., Barrero, J.M., Bloom, N., Davis, S.J., Dolls, M., Zarate, P. (2023). Working from Home Around the Globe: 2023 Report. WHF Research, 1-15.
2. Almeida, M., Correia, A., Schneider, D., Souza, J. (2021). COVID-19 as opportunity to test digital nomad lifestyle. Proceedings of the 2021 IEEE 24th International Conference on Computer Supported Cooperative Work in Design.
3. De Almeida, M. A., Correia, A., De Souza, J. M., Schneider, D. (2022). Digital Nomads during the COVID-19 Pandemic: Evidence from Narratives on Reddit discussions," IEEE 25th International Conference on Computer Supported Cooperative Work in Design (CSCWD), Hangzhou, China, 2022, pp. 1510-1516, doi: 10.1109/CSCWD54268.2022.9776240.
4. Almeida, M., Souza, J., Correia, A., Schneider, D. (2023). Post-Covid-19 Digital Nomadism: Beyond Work from (Almost) Anywhere. (preprint)
5. Berg, J., Furrer, M., Harmon, E., Rani, U., Silberman, M.S. and Internationale Arbeitsorganisation. (2018). Digital labour platforms and the future of work: towards decent work in the online world. International Labour Organization, Geneva.
6. Castells, M. (2000). *Uspón umreženog društva, svezak 1. Informacijsko doba: ekonomija društvo i kultura*, Golden marketing, Zagreb.
7. Castells, M. (2003). *Internet galaksija. Razmišljanje o Internetu, poslovanju i društvu*,
8. Naklada Jesenski i Turk: Zagreb
10. Cook, D. (2023). What is a digital nomad? Definition and taxonomy in the era of mainstream remote work, *World Leisure Journal* 65 (2), 256-275, doi: 10.1080/16078055.2023.2190608
11. Department for Business, Energy & Industrial Strategy (2018). The Characteristics of those in the Gig Economy – Final report.
12. Grečić, V. (2021). Implikacije Covid-19 na tržištu rada: značaj digitalnih migracija (Implications Of Covid-19 In The Labour Market: The Importance Of Digital Migration), *Ekonomске идеје и пракса* 40, Faculty of Economics and Business, University of Belgrade, 9-31.
13. Gupta, V.; Fernandez-Crehuet, J.M.; Hanne, T. (2020). Freelancers in the Software Development Process: A Systematic Mapping Study. *Processes* 8, 1215. <https://doi.org/10.3390/pr8101215>
14. Gussek, L., Grabbe, A. & Wiesche, M. (2023). Challenges of IT freelancers on digital labor platforms: A topic model approach. *Electron Markets* 33, 55. <https://doi.org/10.1007/s12525-023-00675-y>
15. Hannonen, O. (2020). In search of a digital nomad: defining the phenomenon. *Inf Technol Tourism* 22, 335–353, <https://doi.org/10.1007/s40558-020-00177-z>
16. Hensellek, S., Puchala, N. (2021). The Emergence of the Digital Nomad: A Review and Analysis of the Opportunities and Risks of Digital Nomadism, *Human Resource Management The Flexible Workplace*, 195-214.
17. Hermann, I., Paris, C. M. (2020). Digital Nomadism: the nexus of remote working and travel mobility. *Inf Technol Tourism* 22, 329–334, <https://doi.org/10.1007/s40558-020-00188-w>
18. Лазовић, В., Ђуричковић, Т. (2018). *Дигитална економија*, Цетиње.
19. Lehdonvirta, V., Rani, U., Stephany, F., Gobel, N., Kässi, O., Dhir, R. K., et al. (2020).
20. The online labour index 2020. Genève: International Labour Organisation.
21. Makimoto T, Manners D (1997). *Digital nomad*. Wiley, Chichester.
22. Pullinger, L. (2023). Best Places To Be A Digital Nomad In 2023. *Leadreship Excellence* 40 (6), 14-17.
23. Radović Marković, M. (2006). *Self-employment: Home Business*, Digital Art, Beograd, p.213,

2006.

24. Radović Marković, M. (2018). Organisational Resilience and Business Intinuity: Theoretical and Conceptual Framework, *Journal of Entrepreneurship and Business Resilience*, FIMEK, Novi Sad, Year I, No 1, pp. 5-11
25. Радовић Марковић, М., Радуловић, Д., Ђукановић, Б. (2021). *Рада од куће– Економски, правни и социјално-психолошки аспекти рада од куће*. Издавачка књијарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци, Нови Сад.
26. Radović-Marković, M., Djukanović, B. (2022). *Macroeconomics of Western Balkans in the Context of the Global Work and Business Environment*, IAP Publishing, United States of America.
27. Reichenberger, I. (2018). Digital nomads—a quest for holistic freedom in work and leisure. *Ann Leis Res* 21(3), 364–380
28. Stephany, F., Kässi, O., Rani, U., Lehdonvirta, V. (2021). Online Labour Index 2020: New ways to measure the world's remote freelancing market. *Big Data & Society*. <https://doi.org/10.1177/205395172111043240>
29. Šimová, T. (2023). A research framework for digital nomadism: a bibliometric study, *World Leisure Journal*, 65:2, 175-191, <https://doi.org/10.1080/16078055.2022.2134200>
30. Vlach, R. (2022). *The Freelance Way: Best Business Practices, Tools & Strategies for Freelancers*. Jan Melvil Publishing, Brno.
31. Vučeković, M., Radović Marković, M., Nikitović, Z., Vujičić, S. (2022). Rise of the Gig Economy and Further Trends in the Work Processes,?, 35-39.
32. Vučeković, M, Avlijaš G, Radović Marković M, Radulović D, Dragojević A, Marković D. (2023). The relationship between working in the "gig" economy and perceived subjective well-being in Western Balkan countries. *Front Psychol*.12;14:1180532. doi: 10.3389/fpsyg.2023.1180532.
33. Wang, B., Schlagwein, D., Cecez-Kecmanovic, D., Cahalane, M. e (2018). Digital work and high-tech wanderers: three theoretical framings and a research agenda for digital nomadism. *Australian conference on information systems*. doi: 10.5130/acis2018.bl
34. Zadik, Y., Bareket-Bojmel, L, Tziner, A., and Shloker, O. (2019). Freelancers: A Manager's Perspective on the Phenomenon. *Journal of Work and Organizational Psychology* 35, 39 - 48. <https://doi.org/10.5093/jwop2019a5>

4. Циљеви истраживања

Циљеви Имајући у виду да је реч о експлоративној студији готово потпуно неистраженог феномена са социолошког аспекта, циљ истраживања је, када је реч о теоријском делу рада, начинити темељну концептуализацију феномена фриленсинга и уз секундарне емпиријске изворе његово ситуирање у контекст социјалних и економских трансформација савременог информатичког друштва. У емпиријском делу истраживања планираном за дисертацију циљ је најпре начинити научну дескрипцију популације фриленсер запосленика утврђивањем социодемографских и других релевантних социјалних обележја, попут класно-слојне припадности, територијалне и професионалне структуре. Намера је кандидаткиње да установи кључне одлике радног статуса фриленсера у Србији (профил њиховог ангажовања, врсте рада који обављају, тип послодавца и радног уговора, обим и структуру радног времена, стаж (године рада) у фриленсингу) са циљем да се изврши класификација типова фриленсер запосленика у Србији према обележјима радног статуса. Комбиновање квантитативне и квалитативне методологије омогућиће утврђивање и перцепције предности и недостатака фриленсинга у односу на друге облике запошљавања, задовољство послом и каријером, те даље професионалне аспирације. Испитивање искуства у радном ангажовању фриленс запосленика има за циљ утврђивање различитих модела професионалног пута фриленсера у Србији, мотиве и начин уласка у ту категорију запосленика, типичне трајекторије у развоју каријере и професионалном напредовању, независно од професионалних аспирација.

Хипотезе Како је реч о експлоративном истраживању у емпиријском делу истраживања развијено је пар радних претпоставки, па је утолико једна од сврха истраживања које кандидаткиња предузима и стварање прелиминарних сазнања која би омогућила теститрање прецизних претпоставки на репрезентативном узорку у неком будућем истраживању.

Полазећи од опште претпоставка да је процес дигитализације и умрежавања у Србији резултирао новим формама запошљавања у виду фриленсинг рада са специфичним садржајем и формом радног ангажовања који битно одступа од класичног вида намештења у Србији, кандидаткиња је формулисала неколико посебних радних хипотеза:

X1. Фриленсер популацију запосленика у Србији карактеришу хетерогена својства у погледу социјалног порекла, образовних профила, територијалне припадности и пола, док је популација нешто хомогенија када је реч о узрасту, степену формалног образовања и делатности коју обављају.

X2. Фриленсери у Србији имају хетероген социјално-радни статус. При том, претпостављено је да се највеће разлике у социјално-радном статусу могу очекивати у групама на екстремима у степену образовања и нивоу дигиталних компетенција за рад у виртуелном простору, као и личне спремности за развијање тих компетенција.

X3. Испитаници имају подељено мишљење када је реч о перцепцији занимања и каријере: за неке је то привремени радни ангажман док је за друге прилика за развој успешне каријере.

X4. Претпоставља се да је могуће установити више типова каријерних трајекторија фриленсера у Србији.

5. Очекивани резултати

Очекивани резултати израде докторске дисертације су најпре систематичан и прегледни увид у резултате досадашњих истраживања нових форми рада и обележја њихових актера; социолошка концептуализација и артикулација фриленс запослења, као нове форме ангажовања на тржишту рада. На основу теоријске проблематизације и резултата емпиријског истраживања могуће је стећи релевантна сазнања како о обележјима нове групе запосленика у Србији, тако и о њиховој привредној и друштвеној улози. Потенцијално, резултати овог истраживања могу бити од значаја за сагледавање перспективе овог новог вида запошљавања у Србији. Утврђивањем социодемографских обележја и битних карактеристика социјално-радног статуса фриленс запосленика у Србији, отвара могућност не само за научну дескрипцију популације, него и за утврђивање научне типологије фриленсер ангажмана карактеристичних за Србију, што може послужити креаторима јавних политика у овој области као основа за доношење одређених одлука заснованих на научним чињеницама. Увид у структуру и иновативно-развојне потенцијале ове субгрупе (њихова демографско-образовна обележја, распоред по делатностима и регионима), али и њихове мотивације, ставови и предлози, могу допринети формулисању одговарајућих програма јавних политика, реформе система регулације, даље унапређење модела развоја и управљања овим делом тржишта рада, како би се тај део људског и образовног капитала интегрисао у технолошки, економски и хумано-одржив развој Србије. Емпиријским истраживањем ће бити начињен и прелиминарни увид у различите евиденције фриленсинг радника, што може поправити увид у границе популације, и послужити као основа за будућа истраживања за тестирање прецизних претпоставки на репрезентативном узорку.

6. План рада

Ова врста докторске дисертације представља комбинацију резултата теоријске проблематизације и емпиријског истраживања. У првом делу рада представиће се, на основу студија страних и домаћих аутора, резултати компаративно-историјских истраживања питања настанка и експанзије нових дигиталних технологија и успона интернет генерације и њене мисије у развоју дигиталне економије и умреженог друштва у различитим зонама глобалног светског система (земље светског центра, полупериферије и периферије), са посебним освртом на Западни Балкан. На основу ове анализе извршиће се одређена уопштавања о типовима друштвених стратегија и професионалним профилима социјалних актера, а посебно о улози интернет генерације и фриленсера као предузетника и менаџера. У другом делу рада биће изложени резултати емпиријског истраживања социјално-радног статуса фриленсера са циљем да се сагледа улога дигиталних предузетника у транзиционом друштву Србије. После развијања теоријско-методолошког оквира и израде нацрта истраживања и одговарајућег инструмента за његово спровођење у првој фази биће спроведено прикупљање релевантних података о популацији фриленсера у Србији. Истраживање ће бити реализовано најпре online анкетом дистрибуираном са више тачака приступа на пригодном узорку од најмање 300 испитаника. У другој фази биће извршена статистичка обрада и анализа података добијених анкетним истраживањем одговарајућим алатима, углавном дескриптивне статистике. У трећој фази извршиће се интерпретација резултата истраживања и њихово поређење са сличним студијама, као и презентовати прелиминарни

закључци. Тада ће бити донета и одлука о евентуалном продубљивању истраживања кроз фокусгрупни интервју или индивидуални интервју са делом истраживане популације. У четвртој фази извршиће се дефинитивна редакција интерпретације резултата и закључака истраживања, као и дефинисати коначни текст докторске дисертације и закључака.

7. Методе истраживања

У изради дисертације биће остварена комплементарна употреба различитих метода и техника истраживања. У теоријском делу рада у циљу социолошке артикулације и омеђавања феномена новог вида запошљавања – фриленсинга, биће коришћене компаративно-историјска анализа и анализа секундарних извора (студија других истраживача и статистичке грађе). У емпијском делу биће коришћена техника анкетања. 1.Компаративно-историјска метода биће примењена у анализи социјалног контекста у коме настају нове форме дигиталног рада 2. Анализа секундарних извора у виду резултата различитих студија допринеће разумевању истраживаног феномена из различитих перспектива значајних за социолошку концептуализацију феномена дигиталног рада и његове повезаности са релевантним процесима значајним за његово разумевање (попут промишљања реперкусија дигитализације и примене нових технологија, мобилности елите знања у информацијском постиндустријском друштву, трансформација сектора привређивања, итд). 3.Анализа секундарне грађе у виду статистичких података из доступних извора помоћи ће да се установе размере и трендови новог вида запошљавања у ширем друштвеном контексту (подаци Светске банке, Међународне организације рада, Европске уније, OLI индикатор, подаци са глобалних дигиталних платформи фриленсера, организација цивилног друштва, подаци Републичког Завода за статистику); 4. Анкетно емпијско, експлоративно истраживање на узорку фрилансера у Србији, допринеће стварању прве базе података преваходно о социодемографским обележјима, социјално-радном статусу и каријерним трајекторијама ове популације, с циљем да се створе прелиминарни увиди од значаја за будућа истраживања. Планирано је онлајн анкетање, на пригодном узорку. До испитаника ће се допрети са више тачака приступа укључујући и коришћење база података о фриленсерима у Србији различитих невладиних организација. Подаци добијени анкетањем биће обрађени одговарајућим статистичким софтвером (SPSS software, IBM). 5. У зависности од добијених налаза, биће донета одлука о најпогоднијој истраживачкој техници из домена квалитативне методологије, чијом применом би кандидаткиња додатно продубила и расветлила налазе истраживања.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

КАНДИДАТА: Дуња З. Величковић

НАПОМЕНА: /

На основу наведених података о кандидату у овом обрасцу, као и на основу утврђених чињенице да је кандидаткиња стекла формалне услове за пријаву теме докторске дисертације, Комисија констатује да је Дуња З. Величковић подобан за израду докторске дисертације.

На основу описаног предмета и проблема истраживања, дефинисах циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области Социолошке науке, ужа научна област Социологија.

На основу наведених података о предложеним менторима, Комисија констатује да су др Оливера Марковић-Савић и др Јасмина Петровић подобне за ментора предложене докторске дисертације.

На основу свега наведеног, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Дуње З. Величковић и предложене теме докторске дисертације *Социолошка обележја фриленсера као дигиталних предузетника у Србији*, као и да се за ментора именује др Оливера Марковић Савић, редовни професор Филозофског факултета у Косовској Митровици, ужа научна област Социологија и др Јасмина Петровић, редовни професор Филозофског факултета у Нишу, ужа научна област Социологија.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА
КОМИСИЈЕ

1. Проф. др Марица Шљукић, Филозофски факултет у Новом Саду, председник Комисије

2. Доц. др Бранислава Вучковић Филозофски факултет у Косовској Митровици, члан Комисије

3. Доц. др Снежана Попић, Филозофски факултет у Косовској Митровици, члан Комисије

4. Проф. др Оливера Марковић Савић, Филозофски факултет у Косовској Митровици, ментор

5. Проф. др Јасмина Петровић, Филозофски факултет у Нишу, ментор

